

Зуєва А.Б., молодший науковий співробітник

Інститут професійно-технічної освіти НАПН України

Принципи формування професійного мислення у майбутніх техніків-механіків агропромислового виробництва

Статтю присвячено формуванню професійного мислення майбутніх техніків-механіків у вищих аграрних навчальних закладах I-II рівня акредитації. Розглянуто основні принципи навчання, які визначають зміст, методи і прийоми професійного мислення майбутніх техніків-механіків агропромислового виробництва.

Ключові слова: професійне мислення, майбутній технік-механік агропромислового виробництва.

Професійне мислення у майбутніх техніків-механіків агропромислового виробництва (АПВ) формується в процесі навчання у вищих аграрних навчальних закладах (ВАНЗ) I-II рівнів акредитації.

Питаннями підготовки майбутніх молодших спеціалістів у аграрних ВНЗ займалася низка вчених: І.М. Бендера, А.І. Дьомін, Н.С. Журавська, Л.Ю. Збаравська, В.Н. Красильников, С.Б. Літвінчук, В.Т. Лозовецька, П.Г. Лузан, В.М. Манько, М.В. Москвін, П.М. Олійник, П.М. Решетник, В.І. Свистун, В.К. Сидоренко, В.А. Скакун, С.Б. Слободян, І.М. Угринюк та ін. Науковці розглянули формування різних професійних якостей молодших спеціалістів сільськогосподарських спеціальностей.

Визначаються певні особливості професійного мислення: практичність, спрямованість на дію, оперативність, здатність до декодування інформації, гнучкість, спрямованість на креативність та ін. Всі операції і властивості є

складовими цілісного процесу професійного мислення техніка-механіка аграрної галузі.

Професійне мислення техніка-механіка агропромислового виробництва – це процес узагальненого і опосередкованого відображення особистістю технічної сфери аграрної галузі, який спрямований на розв’язання професійних задач, пов’язаних з технікою і технологіями сільськогосподарського виробництва.

Для вдосконалення професійної підготовки майбутніх техніків-механіків АПВ, для розвитку професійно значущих рис їх особистості необхідно окреслити систему принципів формування професійного мислення.

Принцип (лат. *princĭpĭum* – основа, першооснова) – основне правило, провідна ідея, яка керується встановленими наукою закономірностями [6].

На нашу думку, принципами навчання майбутніх техніків-механіків АПВ є загальні вимоги, які визначають цілі, завдання, зміст, методичні особливості їх професійної підготовки у ВАНЗ I-II р. а. Результатом дотримання цих принципів навчання є формування професійного мислення техніків-механіків АПВ як майбутніх фахівців технічної сфери аграрної галузі.

Ці принципи навчання визначають зміст, методи і прийоми професійного мислення техніків-механіків АПВ та вибір способів і засобів їх ефективної практичної діяльності.

Існує досить багато підходів та класифікацій принципів навчання. Так, О.І. Пометун [5] визначає принципи інтерактивного навчання: суб’єкт-суб’єктні стосунки учня та викладача; багатостороння комунікація; активність учня при конструюванні його знань; самооцінка та рефлексія учня як важливий інструмент регуляції навчального процесу.

Ягупов В.В. [7] окреслив такі групи принципів побудови навчального процесу: принципи навчання, що стосуються усіх компонентів дидактичного процесу; принципи навчання, що стосуються діяльності суб’єктів викладання (вчителів) та їхньої методики; принципи, що стосуються навчально-пізнавальної діяльності суб’єктів учіння (учнів); принцип, що стосується контрольно-оцінювальних функцій дидактичного процесу.

Проблемне навчання (Л.В. Занков, М.О. Данілов, І.Я. Лернер, Т.В. Кудрявцев, О.М. Матюшкін, В.В. Давидов, М.І. Махмутов та ін.) керується такими принципами: високий рівень складності процесу навчання; теоретичні знання відіграють домінуючу роль; самоусвідомлення учня як суб'єкта навчальної діяльності; розвиток рефлексії учнів; забезпечення розвитку особистості учня з урахуванням його індивідуальних особливостей [3, 4].

Враховавши різні підходи до принципів навчання, ми визначили декілька груп принципів формування професійного мислення у майбутніх техніків-механіків АПВ.

Принципи, які керують усім дидактичним процесом формування професійного мислення у майбутніх техніків-механіків АПВ:

- розвивального і виховного характеру професійної підготовки майбутніх техніків-механіків АПВ;

- науковості змісту і методів навчання;

- практичної спрямованості професійної підготовки майбутніх техніків-механіків АПВ;

- системності та послідовності навчання;

- гуманізації та гуманітаризації професійної підготовки;

- оптимізації професійного навчання;

- забезпечення розвитку усіх складових професійного мислення у майбутніх техніків-механіків АПВ.

Принципи, що стосуються діяльності суб'єктів викладання та їх методики:

- суб'єктно-діяльнісний підхід у професійній підготовці майбутніх техніків-механіків АПВ;

- доступності та дохідливості викладання та навчального матеріалу;

- принцип наочності навчання;

- поєднання колективних та індивідуальних методів, форм і способів проведення навчальних заходів.

Принципи, що стосуються навчальної діяльності слухачів:

- принцип мотивації навчальної діяльності;

–свідомості, творчої активності та самостійності.

Принципи, що стосуються контрольних-оцінювальних функцій дидактичного процесу:

–міцності засвоювання знань, розвиненості професійних навичок, умінь, здатностей, професійно важливих якостей та операцій і прийомів професійного мислення майбутніх техніків-механіків АПВ.

Застосовуючи наведені принципи за формування професійного мислення майбутніх техніків-механіків АПВ, необхідно дотримуватись певних правил. Так, завдання повинні потребувати мисленнєвих операцій вищого рівня (аналізу, синтезу, порівняння, установлення логічних зв'язків, узагальнення, оцінювання). Студенти повинні навчатись, усвідомлюючи, що конструюють власне мислення. Під час навчання повинна стимулюватись активна пізнавальна діяльність студентів, оцінювання інформації та аргументування своїх рішень, оперування доказами та формулювання умовиводів, висновків. Результатом навчання повинно стати формування власних суджень майбутніх техніків-механіків АПВ.

Отже, нами визначено основні принципи формування професійного мислення майбутніх техніків-механіків АПВ. Принципи класифіковано, опираючись на суб'єктно-діяльнісний підхід. Реалізація правил одного принципу відбувається в єдності з правилами інших принципів.

Література:

1. Лузан П.Г. Активізація навчання у сільськогосподарському вузі: монографія / П.Г. Лузан. – К.: ІАЕ УААН, 1996. – 188 с.
2. Манько В.М. Аналіз потребо-мотиваційної сфери студентів-аграрників з високою успішністю в навчанні / В.М. Манько // Науковий вісник НАУ. – 2005. – № 88. – С. 102 – 111.
3. Матюшкин А.М. Проблемные ситуации в мышлении и обучении / А.М. Матюшкин – М.: Педагогика, 1972. – 208 с.
4. Махмутов М.И. Организация проблемного обучения в школе / М.И. Махмутов – М.: Просвещение, 1977. – 240 с.

5. Пометун О. І. та ін. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук.-метод. посібн./ О. І. Пометун, Л. В. Пироженко. За ред. О. І. Пометун. — К.: Видавництво А.С.К., 2004. — 192 с.: іл.

6. Словник іншомовних слів: 23000 слів та термінологічних словосполучень / Укладач Л. Пустовіт та ін. — К.: Довіра, 2000. — 649 с.

7. Ягупов В.В. Педагогіка: Навч. посібник. — К.: Либідь, 2002. — 560 с.

Принципы формирования профессионального мышления у будущих техникув-механиков агропромышленного производства

А.Б. Зуева

Статья посвящена формированию профессионального мышления будущих техникув-механиков в высших аграрных учебных заведениях I-II уровня аккредитации. Рассмотрены основные принципы обучения, которые определяют содержание, методы и приемы профессионального мышления будущих техникув-механиков агропромышленного производства.

Principles of professional thinking of future technical mechanics of agrarian sector

Alyona B. Zueva

The article is devoted to the formation of professional thinking of future technical mechanics in high agricultural education establishments of second level of accreditation. The basic principles of learning that define the content, methods and ways of professional thinking of future technical mechanics of agrarian sector. Keywords: professional thinking, future technical mechanics, agrarian sector.